

PEYGAMBERİMİZİN ÖĞRETİLERİ VE İSLAM'IN ANLAMI

Eûzubillahimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm.

El-Hamdulillâhi Rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîran tayyiben mübâraken fîhi kemâ yuhibbü rabbünâ ve yerdâ ve yenbeğî li-celâli vechihi'l-kerîm. Vessalâtu vesselâmu üsvetine'l-haseneti muhammedine'l-mustafa'l-mahmûde'l-emîn ve âlihi ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân feinne efdale'l-hadîsi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesetin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl;

مَنْ بَرَّتْ يَمِينُهُ، وَصَدَقَ لِسَانُهُ، وَاسْتَقَامَ قَلْبُهُ،

وَعَفَّ بَطْنُهُ وَفَرَّجُهُ، فَذَلِكَ مِنَ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ

Mem berrat yemînühû ve sadaka lisânühû ve's-tekâme kalbühû ve affe batnühû ve fercühû fe-zâke mine'r-râsihîne mine'l-ilmî.

Sadaka Rasûlullah [fîmâ kâl ev kemâ kâl.

Allah'ın selamı, rahmeti,] bereketi, ih-sanı ve ikramı dünya ve âhirette üzerinize ol-sun. Rabbimiz sizlere ve bizlere rahmetiyle muamele eylesin. Sizleri ve bizleri iki cihan sa-adetine nail eylesin. Cennetiyle cemaliyle mü-şerref eylesin.

Yolların en güzeli Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi yolu olduğu için camilerdeki konuşmalarımızda Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadîs-i şerîflerini okuyup izah etmekle vazife yapıyorum.

[Sohbetimize başlamadan önce] üzerimizde bulunan minnet borçlarımızı ödemek

maksadıyla başta Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin rûh-u pâkine olmak üzere ve onun cümle âlinin, pâk ashabının, ihlaslı etbânının ruhlarına hediye olsun diye, Hz. Adem atamız *aleyhisselam*'dan Peygamber Efendimiz *aleyhisselam*'a kadar güzerân eylemiş olan, adları bilinen bilinmeyen cümle enbiyâ ve mürselîn *salavatullahi ve selamühü aleyhi ecmain* hazerâtının ruhlarına hediye olsun diye, ümmet-i Muhammed'in Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinden sonra o makamın vârisleri olarak Efendimizin halifeleri ve ümmetin terbiyesi ve irşadıyla vazifeli mübarek zâtlar olarak sâdât ve meşâyih-i turuku aliyyemizin, ulemâ-i izâm meşâyih-i vâsılînimizin, kendisinden feyz aldığımız hocalarımızın, okuduğumuz hadîs-i şerîfleri bize kadar nakil ve rivayet eden mübarek alimlerin, râvîlerin, bu beldeleri canlarını mallarını ortaya koyarak cihad eyleyip feth eylemiş, bizlere emanet ve yadigâr bırakmış olan mübarek fatihlerin, şehitlerin, gazilerin, cümle hayrât u hasenât sahiplerinin, şu caminin ya-

pılmasına yardımcı olmuş olan irili ufaklı yardımları, hizmetleri yapmış olan zâtların kendilerinin ve geçmişlerinin, beldemizin medâr-ı iftihârı Hüseyin-i Gâzî hazretlerinin, Hacı Bayrâm-ı Velî, Taceddin Sultan hazretlerinin, diğer evliyaullah ve salihlerin, ve buraya gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün mü'min sevdikleri ve yakınları ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye, biz yaşayan mü'minler de Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, Rabbimizin huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım diye bir *Fâtiha* üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup onların ruhlarına hediye edip öyle başlayalım buyurun. *Bismillahirrahmanirrahim*.

Çok muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretleri, Peygamberlerin serveri Efendimiz Muhammed-i Mustafâ hazretlerini bizlere ve cümle âlemlere rahmet olarak gönderdi. Ona Kur'ân-ı Kerîm'ini indirdi, vahy-i gayr-i metluv olarak hikmet nasip eyledi. Sözlerinin her birisi ayrı hikmet oldu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz ömrü boyunca Allahu Teâlâ hazretlerinin emirlerini kullarına öğretti. İnsanları Cenâb-ı

Mevlâmızın rızasına uygun prensipler daire-sinde yaşamaya davet etti. Hakkı gösterdi, şerden ve kötülüklerden kurtarmaya çalıştı. Âhir ve âkibetleri hayrolsun diye, ümmetim ümmetim diye ömrünü böyle bir gayretle geçirdi. Şahidiz ki İslam'ı en güzel tarzda tebliğ etti ve Allahu Teâlâ hazretlerinin kendisine vermiş olduğu şerefli peygamberlik vazifesini en güzel tarzda yaptı. Şehadet ederiz ki ümmet-i Muhammed'e en güzel tarzda rehberlik eyledi ve Allah'ın peygamberlik vazifesini en güzel tarzda ifa eyledi, bizlere hakikatleri tebliğ eyledi.

a. Müslümanların Bugünkü Durumu ve Allah'ın Neleri Sevdiğini Bilmek?

Fakat müslümanların bu günkü durumu, yaşayışları, hayat tarzları, âdetleri, kurdukları yuvalar, yaptıkları ticaret, hayatlarında kendilerine hâkim olan düşünce ve felsefeler, davranışlarına hakim olan düşünce ve felsefeler, zihniyetler; bunlar gösteriyor ki İslam bu gün Kur'ânî mânasıyla, sünnet mânasıyla tam anlaşılmamış. Çünkü bizim halimiz ile sahabe-nin hali arasında çok büyük farklar var. Bizim

ahlakımız ile sahâbe-i kirâmın -eğer hayatlarını okuyor isek- hayatları arasında çok büyük fark var.

İki Çeşit Müslümanlık Var: Bir sahabe Müslümanlığı, asrı saadet Müslümanlığı, bir zamane Müslümanlığı. Çok büyük farklılık var. Şimdiki zamanın insanı bir kere Arapça bilmiyor, dininin kaynaklarını bilmiyor. Kendisine din nâmına söylenen şeylerin hangisinin sıhhatli hangisinin sıhatsız olduğunu araştırma ihtiyacını ve îtiyadını kaybetmiş. Her duyduğunu doğru sanıyor, gönlünce, keyfince yaşıyor. Yapması gereken her şeyi önceden düşünmeden yapıyor, ondan sonra da, “Allah Gafûr’dur, Rahîm’dir, Allah affeder, Rahmeti geniştir. Sen kalbime bak!” gibi yersiz ve boş ve temelsiz tesellilerle kendisini avutuyor, rahatsız olmuyor kendi durumundan.

İslam’ın ilk bakışta görünen şekil ve hareketleri öğrenilmiş, daha doğrusu unutulmamış. Büyüklerinden görülen namaz. Namaz dinin direği olduğundan namazı biliyorlar. Oruç. Kandiller yandığı için orucu biliyorlar. Kandil. Kandil simitleri çıkılıp satıldığı için, pideler ortaya çıktığı için kandilleri biliyorlar. Hac.

Haccı biliyorlar. Ama amelleri iptal eden, hebâ eden, amelleri yok hâle getiren, sevabını kaçıran, Allah'ın rızasını kaybettiren, insanı günahlara sokan amellerden haberleri yok.

Allah neleri sever? Şunları şöyle bir sıralayayım da hayatımı bu sevgiyi kazanmaya yönelik olarak geçireyim demiyor. Allah nelere gazap eder? Onları tespit edeyim de onlardan kaçınayım. Eğer benim üzerimde bunlar varsa onlardan kendimi kurtarayım diye bir zihniyetle gelip bize soru soranı görmedim ben.

“Hocam Allah neleri sever? Bana bir liste halinde ver onları yapayım. Allah neleri sevmez? Bir liste halinde ver onlardan kendimi koruyayım.” demiyor. Hatta sormak şöyle dursun, biz söylesek bile itiraz ediyor. Biz söylesek bile şu haramdır, şu günahtır, Allah bunu yapanı sevmez, bu işe razı gelmez desek bile, içinde Allah'ın emrine sımsıkı sarılma şevki ve düşüncesi kalmamış, söyleneni de kabul etmiyor.

Onda biraz da herkesin bir başka laf söylemesinin de tesiri var. Bakıyorsunuz gazetelerde Ramazan geldi mi çeşit çeşit sözler çıkıyor ortaya. Birisinin görüşü şöyle o başka türlü

şeyler söylüyor, berikisinin görüşü böyle o başka türlü şeyler söylüyor. Arada halk da, elinde mihenk taşı olmadığı için gerçeği ayırt edemiyor bocalıyor, şaşırıyor kalıyor.

İslam'da bir amellerin zahiri var bir de amellerin kendi özü var, içi var. Amelin hangi niyetle yapıldığı var. Bir kere şunu herkesin çok iyi bilmesi lazım ki amelde niyet yani fiilde, işte, eylemde onu yapmaya sebep olan niyet hâlis değilse Allah onu kabul etmiyor zaten. Yani yapılan hareketin cinsi ne olursa olsun niyetin hâlis olması, katıksız olması, sâfi olması lazım. Güzel olması, has olması, temiz olması lazım. Bu olmayınca Allah zaten kabul etmiyor. Niyetin halis olması lazım.

Sonra yapılan fiilin dîn-i mübînin ahkâmına uygun olması lazım. Yani hayır yapıyorum diye şer yapıyorsa, yaptığı iş Kur'an'a ve hadîs-i şerîfe ve fıkha uygun değilse, Allah'ın beğendiği, razı olacağı işler değilse zaten iyi niyetle de yapsa onun da kıymeti yok.

İyi niyetle insan şuraya bir küp koysa, her geçene sevap kazanayım diye birer maşrapa bira ikram etse kazancı olur mu?

Mümkün değil. Çünkü bira haram, biranın kendisi kötü zaten.

Yapılan işin sünnet-i seniyyeye uygun olması lazım. Resûlullah Efendimiz bize mücmel olan ahkâm-ı dîniyyeyi tahsil eyledi yani açıkladı, bildirdi. 23 senelik hayatında bu dinin özünü, esasını bize anlattı ve o hadîs-i şerîfler bizim dinimizin kaynağı, fıkhumuzun kaynağı, din kitaplarımızın menbaı oldu. Onları bilmeden olmaz.

Yapılan iş sünnet-i seniyyeye uygun olacak, ondan sonra Allahu Teâlâ hazretleri razı olacak. Müslümanların [yaptıkları işler görünüşte doğru olsa bile niyetleri bozuk olursa sevap kazanamazlar.] Hadîs-i şerîflerde geçiyor, mesela nice namaz kılan insan vardır, kıldığı namaz insanı Allah'a yaklaştırmaya şöyle dursun uzaklaştırır ancak. Nice oruç tutan insan vardır, akşama elinde bir kârı olmaz aç ve susuz kalmaktan ibaret bir durum vardır.

Neden?

Yalan sözü bırakmamıştır, dedikoduyu bırakmamıştır, gıybeti bırakmamıştır. Güzel ahlak diye bir şey var. Bu güzel ahlak [sebebiyle insanların çoğu cennete girer.]

أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ: تَقْوَى اللَّهِ، وَحُسْنُ

الْخُلُقِ

Ekseru mâ yüdhilü'n-nâse'l-cennete takvallâhi ve hüsnü'l-hulukı. “İnsanların cennete girmesinin ana sebeplerinden birisi ahlakın güzelliği, kalbin temizliği.”

Bu unutulmuş, bu yapılmıyor, bu bilinmiyor, bu insanların hayatına, davranışlarına esas olmamış. Onun için insanlar bir çok bakımdan hatalı işler yapıyorlar.

b. Ulemâ-i Râsîhûn Ne Demektir? Vasıfları Nelerdir?

Şimdi bu hadîs-i şerîfi, demin okuduğum hadîs-i şerîfi bu izahatımdan sonra o bakımdan dikkatle dinleyin.

Peygamber *salallahu aeyhi ve sellem* hazretleri bu hadîs-i şerîfinde ulemâ-i râsîhûnu tarif ediyor.

Bu ulemâ-i râsîhûn ne demek?

İlimde *rûsuh*, sağlamlık kazanmış; istikrarlı, bilgisi sağlam, dini gerçek mânasıyla bilen insan demek.

وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ

*Ve'r-râsihûne fi'l-ilmî*¹ diye Âl-i İmrân sûresinin birinci sayfasında methedilmiş insanlar. Allah'ın Kur'ân-ı Kerîm'de methettiği insanlar. Hakiki alim, muhakkik alim, Allah'ın sevdiği alim demek.

Şimdi alim sözünü de biz yanlış biliyoruz. Alim sözü deyince bizim hatırımıza hemen mahlumâtı çok olan insan geliyor; bilgisi çok olacak, hiç kimse[ye soru sormadan, hiç kitaba bakmadan] sorulan sorulara cevabını verecek, saatlerce konuşabilecek.

Hayır. Bu da değil. Bakın böyle olmadığını Peygamber Efendimiz nasıl anlatmış, alimi nasıl tarif ediyor. Şu kadar kitabı bilen, şu kadar şunları şunları sayabilen, şunları ezbere bilen bir insan mı diyor, başka türlü bir tarif mi yapıyor?

Bakın nasıl bir tarif yapmış.

¹ 3/Âl-i İmrân, 7.

Men berrat yeminühû. “Her bir kimse ki yemini uygular, yeminini yerine getirir, yeminine sâdık kalır, yeminine uyar; ağzından çıkan sözü, verdiği sözü tutar, tâbi olur ve yeminini iyi yolda yapar şer yolda yapmaz.” Bir, birinci vasıf bu. Şimdi bazı insan vardır yemin eder;

“Vallahi o adamın kafasını kıracağım.”

İnsan kötü bir şeye yemin etse ne yapacak?

Yemin kefareтини verecek, kötü şeyden rücû edecek yapmayacak. “Söz verdim bir kere, ağzımdan çıkmış bulundu.” diye onu yapmaya kalkışmayacak, kötü şeyden vazgeçecek. Kefaretini verecek ama yapmayacak. İyi bir şeye söz verecek. Yeminin bir kere iyi sahada olması lazım;

“Vallahi şu Kur’ân-ı Kerîm’i ezberleyeceğim. Vallahi helal kazancımla bir mescit yaptıracağım.” filan dese insan tamam, iyi şeyde iyi vaatte. “Vallahi filanca mazlum kardeşimi o zulümden kurtarıncaya kadar ona yardımcı olacağım.” dese olur ama bir kötülükte yemin edilmez.

Yemin iyi sahada olacak, bir. Bir de insan yeminine sâdık olacak, yerine getirecek. İyi sahada olan yeminine sâdık olacak. Böyle bir insan, o ilmiyle âmil ulemâ-i râsihûndan, o vasfa sahip, o kişilerin sahip olduğu vasıflardan birine sahip oluyor.

Yeminine sâdık olan, yemini iyi olan, yemini iyi yolda olan kimse, bir. İkincisi;

Ve sadaka lisânühû. “Dili doğru konuşan, dili doğru söyleyen.”

Sözü yalan olmayan, yalan söylemeyen. Çünkü yalanla iman bir arada olmaz. Bir insanın yalanını yakaladınız mı demek kusurlu. Yalan söylemez, müslüman aleyhinde de olsa, zarara da uğratsa kendisini, ana babasına zarar da gelecek olsa, kendisine de zarar gelecek olsa doğruyu söyler, hakkı söyler, hakikati söyler. Esas vasıflarından birisi budur. Müslüman kusur işleyebilir, hatâ yapabilir, nefse uyabilir, şeytana kanabilir, yalan söylemez. Efendimiz böyle diyor. Bizim ana vasfımız o olacak, yalan söylememek! Mert... İmzaya lüzum yok, pula lüzum yok, notere lüzum yok. Söz verdim mi tamam, borcum budur, borcumu ödeyece-

ğim. Şu işi yapacağım. Şunu sana verdim. Tamam, sözü doğru olacak, şahitliği doğru olacak, konuştukları doğru olacak, dilinden yalan çıkmayacak.

“Eğer bir kimse böyleyse.” *Ve’s-tekâme kalbühû*. “Ve kalbi müstakim ise.”

Kalbi doğruysa, dürüst ise, kalbi gönlü dürüst gönüllü bir kimseyse; lisanı doğru sözlüyse, kalbi de dürüst ise.

Tasavvuf dediğimiz İslamî ilim dalı kalbe müteallik amelleri inceler, onları ıslaha çalışır, kalbi ıslaha çalışır. Nefsi terbiyeye, insanın gönlünü terbiyeye çalışır. İnsanın gönlü müstakim olacak, dosdoğru olacak, eğri büğrü olmayacak, yamuk olmayacak, içi sapasağlam olacak. İçi yanlış olduğu zaman dıştaki ameller hebâ olduğu için mü’minin ilk önce gönlüne ve gönlünün amellerine, gönlünün eylemlerine, niyetlerine ve gönlünden geçenlere dikkat etmesi gerekiyor.

“Gönlü doğruysa...”

Sonra?

Ve affe batnühû ve fercühû. “Karnı, midesi ve âlet-i tenâsülü afîf ise.”

Yani midenin afîfliği, iffetliliği ne demek?

Midesine haram girmemek demek. Midesine haram lokma girmiyorsa, haram yemiyorsa.

Fercinin iffeti ne demek?

Nâmahreme kuşak çözmüyorsa, zina etmiyorsa, zinaya sapmıyorsa demek.

Hem helal lokma yiyecek hem de nikah yönünden nikah kendisine düşmeyen, kendisine helal olmayan kimseye meyletmeyecek, onunla bir araya gelmeyecek, o kötü işi yapmayacak.

Böyle ise...

Lokmanın helal olması hususunda çok kimsenin büyük kusuru vardır. Memurdur saatlerine riayet etmiyordur, maaşı hak etmiyordur harama giriyordur. Tüccardır yalan söylüyordur, müşteriyi kandırıyordur harama düşüyordur. Bir işin başındadır, rüşvet alıyordur harama giriyordur. Bir şey satıyordur, eksik tartıyordur harama giriyordur. Yani haram o kadar çok yollardan insana o kadar kolay gelir ki, şeytan insanın kandırıpta öyle kolay yoldan öyle haramlara bulaştırır, ki insan bir anda zengin bile oluverir, para doluverir. Harama yol açtı mı haram gelir ama karnına haram

lokma giren bir insanın vücudunu cehennem ateşi paklar başka şey paklamaz. Haram girdi mi cehennem ateşi ille onu yakacak.

Onun için manevî hayatın ilk şartı helal lokma yemektir. Helal lokma yiyecek, haramdan kaçınacak, lokmasının helal olmasına dikkat edecek. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in yanlılıkla yemiş olduğu lokmayı boğazını gıcıklayıpta çıkarttığı gibi haram lokmayı midesine sokmayacak. Kazancının helal olmasına dikkat edecek. Az da olsa helal lokma!

Yani maaşımı nasıl artırabilirim? Parayı nasıl alabilirim? zihniyetinde değil de maaşımı nasıl helal olarak alabilirim? Nasıl helal yoldan kazancımı sağlayabilirim? diye düşünecek. Müslümanın ana zihniyeti bu. Çünkü haram azaptır. Haram ile gelen bir şey mutlaka kendisinin azaba uğramasına sebep olacaktır. Ana zihniyetimiz bu olması lazım. Kazancımıza, gelen paraya, hatta gelen hediyeye son derece dikkat etmesi lazım. İnsan bir kere haram lokma yedi mi ondan sonra kafası da bozulur doğruları da görmez, nasihatleri de dinlemez.

Söylersin nasihati dinlemiyor, neden?

Haram lokma yedi de Allah söze tesir ettirtmiyor.

E söyleyenin kusuru vardır.

Söyleyenin kusuru elbet vardır ama haram lokma yediği için peygamberin sözünü bile dinlemez. Peygambere bile tâbi olmamış insanların bir kısmı. Onun için haram olmaması ilk şarttır. İnsanın Allah'ın sevgili kulu olması yolculuğunun, çalışmasının ilk şartı lokmanın helal olmasıdır.

Namusun lekelenmemesine, afîf olması, iffetli olmasına gelince bu da bu gün çok şekillerle zedelenmektedir. Çeşitli şekillerle zedelenmektedir. Evet insan dinin açıkça tarif etmiş olduğu zina fiilini doğrudan doğruya yapmıyorsa, yapmıyordur ama Peygamber *salallahu aeyhi ve sellem* hazretleri buyuruyor ki;

“Eller de zina eder. Gözler de zina eder.” buyuruyor. Hadîs-i şerîfte böyle geçiyor. Binaenaleyh gözünü de haramdan koruması lazım, elini de nâmahreme uzatmaması, değdirmemesi lazım. O bakımdan o oldu mu, insanın namusu elden gitti mi, ayağa kayd mı tabii o zaman ilimde rûsuh sahibi olmanın şartı da gitmiş oluyor.

Fe-zâke mine'r-râsihîne fi'l-ilmi diye bunları saydıktan sonra Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri, “İşte bunlardır, işte böyle kişilerdir ilimde sapasağlam, *rûsuh* sahibi olmuş ulemâ-i râsihûn, Allah'ın sevdiği alimler bunlardır.” diyor.

Bir daha şey yapalım, [sayalım;] “Yemini doğru olan, dili hakkı söyleyen, kalbi dürüst olan, karnına haram lokma girmeyen, namusu sağlam olan. Bunları [yapan kimse] ilimde ilerlemiş insan.” diyor.

Demek ki bizim şimdiye kadar alıştığımız, bildiğimiz, İslam deyince ilk aklımıza gelen şeyleri değil de manevî bir takım vasıfları söyledi Peygambere Efendimiz.

.....

لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ.
وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْتَقِيمُ دِينُ عَبْدٍ حَتَّى
يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ، وَلَا يَسْتَقِيمُ لِسَانُهُ حَتَّى يَسْتَقِيمَ
قَلْبُهُ، وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ.

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْبَوَائِقُ؟ قَالَ: غَشْمُهُ وَظُلْمُهُ؛
 وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَصَابَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ، وَأَنْفَقَ مِنْهُ، لَمْ
 يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ، وَإِنْ تَصَدَّقَ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ، وَمَا بَقِيَ
 فزَادَهُ إِلَى النَّارِ، أَنَّ الْخَبِيثَ لَا يُكْفِّرُ الْخَبِيثَ،
 وَلَكِنَّ الطَّيِّبَ يُكْفِّرُ الْخَبِيثَ

*Lâ îmâne li-men lâ emânete lehû ve lâ
 dîne li-men lâ ahde lehû vellezî nefsi muham-
 medin bi-yedihî lâ yestekîmü dînü abdin hattâ
 yestekîme lisânühû ve lâ yestekîmü lisânühû
 hattâ yestekîme kalbühû ve lâ yedhulü'l-cen-
 nete men lâ ye'menü câruhû bevâikahû kîle yâ
 resûlallâhi ve me'l-bevâiku kâle ğaşmühû ve
 zulmühû ve eyyümâ racülün esâbe mâlen min
 ğayri hıllihî ve enfeka minhu lem yübârek
 lehû fîhi ve in tesaddaka lem yukbel minhü ve
 mâ bakiye fe-zâdühû ile'n-nâri inne'l-habîse
 lâ yükeffiru'l-habîse ve lâkinne't-tayibe yü-
 keffiru'l-habîse.*

Sadaka Rasulullah fimâ kâl ev kemâ kâl.

Şimdi bu hadîs-i şerîfi de dikkatle dinleyin, ben de size dikkatli bir şekilde anlatmaya çalışayım.

İbn Mesud *radiyallahu anh*, sahabenin fakihlerinden *rıdvanullahi aleyhim ecmaîn* rivayet etmiş. Efendimiz *salallahu aeyhi ve sellem* buyuruyor ki;

Lâ îmâne li-men lâ emânete lehû. “Emin oluşu, güvenilirliği, emaneti, emanete riayeti olmayan bir insanın imanı yoktur.” Yani [emaneti] olmayan bir mü’minin imanı yoktur.

c. Mü’min nasıl olacak?

Güvenilir insan olacak, emin insan olacak, emanet ehli insan olacak. Bir şeyi verdiğin zaman korkmayacaksın, emanete hıyanet eder diye şey yapmayacaksın, [endişelenmeyeceksin], aklına bir şey gelmeyecek. Çünkü emanete hıyanet etmek münafığın sıfatıdır.

Münafığın sıfatıdır, mü’min nasıl olacak?

Emin insan olacak. Kimsenin hakkına tecavüz etmez, emanete hıyanet etmez. Özü doğrudur, sözü doğrudur, güvenirsin, yanında rahat uyursun, rahat edersin yanında. Ondan sana bir zarar gelmez diye gönlün mutmain

olur. Eğer bir insan böyle değilse, eminliği yoksa, güvenilirliği yoksa Efendimiz diyor ki;

Lâ îmâne lehû. “Onun hiç imanı yoktur.”

Yani o adam kafirdir demek değil. Lâ ilahe ilallah diyor, camiye geliyor, belki hacca gitmiş, belki zekatını veriyor ama imanı kamil değildir demek. Bakın bu manâ Kur’ân-ı Kerîm’de de var. Allahu Teâlâ hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’inde buyuruyor ki;

Bismillahirrahmanirrahim.

قَالَتِ الْأَعْرَابُ أَمَّا قُلٌّ لَمْ تُوْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا

أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

*Kâleti’l-ârâbu âmennâ.*² “Bedeviler iman ettik dediler.” İman ettik, âmennâ dediler. Âmennâ ve saddaknâ dediler bedeviler.

Kul lem tü’minû. “Ey Resûlüm! Sen onlara de ki, siz daha henüz iman etmediniz.”

Siz imanın tadını nereden bileceksiniz! Daha bedevisiniz, yeni gelmişsiniz iman ettik

² 49/Hucurât, 14.

diyorsunuz. İman o kadar öyle hemen hafif bir şey değil.

Ve lemmâ yedhuli'l-îmânü fî kulûbiküm.

“Henüz daha iman sizin kalbinize yer etmedi.”

Sizi titretmiyor, tüylerini ürpertmiyor, gözünüzü yaşartmıyor, hareketlerinize esas teşkil etmiyor. Siz iman ettik diyorsunuz ama dilinizle diyorsunuz kalbinize henüz intikal etmedi.

Velâkin kûlû eslemnâ. “Siz daha şimdilik biz teslim olduk deyin.”

Sana teslim olduk, sana tâbi olduk deyin, İslam’a girdik deyin. Daha dur bakalım iman ince bir mesele, yüksek bir mesele diye Kur’ân-ı Kerîm’de böyle âyeti kerîmede bildirildiği gibi...

Bir insanın emaneti yoksa o insanın imanı sağlam değil demek yani. İmanı daha kalbine inmemiş, daha dilinde, dudağında laf var ama içinde bir hayır yok. İçi kelek, içi çürük, içi küflü, içi paslı, içi karanlık, kalbi öyle demek oluyor.

O halde buradan ne yapacağız?

Kendimizi yoklayacağız. Acaba benim emanetim var mı? Eminliğim var mı? Güvenilirliğim var mı? Bana bir emanet verildiği zaman ben emanete riayet ediyor muyum?

Tabii buradan gözümüzün önüne öyle bir mesuliyet sahası açılıyor ki insan ürperiyor, eyvah diye korkuyor. Bir kere;

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

Innâ aradne'l-emânete ale's-semâvâti ve'l-ardı ve'l-cibâli fe-ebeyne en yahmilnehâ ve eşfakna minhâ ve hamelehe'l-insânü in-nehû kâne zalûmen cehûlâ³ âyet-i kerîme-sinde bildirildiğine göre bu din, bu iman, bu şeriat, bu Allah'ın mükellefiyeti kullara bir emanettir. İlk önce dağlar taşlar bu emaneti yüklenememişler bu insanoğluna bu emanet

³ 33/Ahzâb, 72.

gelmiş. İlk önce bu emanete sadakat lazım, bu emanete hıyanet etmemek lazım.

Yani bir kere kulun ilk vazifesi Allaha doğru düzgün kulluk etmek. İlk önce burada başlıyor. Ondan sonra evlatlarımız bize emanettir, karılarımız emanettir. Memuriyetlerde bize yükletilmiş vazifeler emanettir. Vaizsek vaizliğimizi güzel yapacağız. İmamsak imamlığımızı güzel yapacağız. Bir vakıfta çalışıyorsak bu vazifemizi güzel yapacağız. Her şeyi yani her vazifeli vazifesini hakkıyla yapacak. Emanet kendisine verilmiş olan görev veyahut mal veya eşya veya nasihat veya vasiyet veya anlaşma veya başka bir şey. Buna riayet edecek.

Bu vasıf var mı bizde, bu vasıfta mıyız? diye kendimizi kontrol edeceğiz, emanet ehli olacağız. Çoluk çocuğumuza sahip olacağız, zâyi etmeyeceğiz. Ben size mal verdim, malı nereden kazandınız, kazandığınız önemli, nereye harcadığınız, vazifelerinizi yaptınız mı? diye Allah soracak. Ben size evlat verdim onu güzel yetiştirdiniz mi? İslam'a göre terbiye ettiniz mi? diye soracak. Bunlar hep emanet olduğu için bu emanetlere hıyanet etmemek,

vazifeleri güzel yapmak hatıra geliyor bu sözden.

Ve lâ dîne li-men lâ ahde lehû. Bakın ne kadar ürperten bir cümle. İnsanın içini ürperiyor. “Ahdine vefası olmayan, anlaşmasına sadakatı olmayan, sözünde durmayan kimse- nin dini yoktur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Lâ dîne. “Hiç dini yoktur o adamın.” *Li- men lâ ahde lehû.* “Ahd ediyorsun, söz veriliyor, peki deniliyor, olur deniliyor, tamam deniliyor sözünden dönülüyor.”

Ya biz bu daireyi almak üzere seninle şöyle anlaşmamış mıydık?

E şöyle anlaşmıştık ama notere gitmedik bak şimdi lafı değiştirdin. Ahdine riayet etmiyorsun, anlaşmayı bozdun, kıvırttırıyorsun.

İşte o adamın dini yok. Çünkü cemiyet hayatı ahitler üzerinde durur, ahitler üzerinde yürür. Bir cemiyetin sıhhatli yürümesi ahitlere riayetle olur. Herkesin ahdini yerine getirmesiyle olur, emanete riayet etmesiyle olur. Herkes böyle bir bozgunculuk yaparsa, herkes bir başka türlü döneklık yaparsa o zaman cemiyet hayatı olmaz, sosyal hayat olmaz, gelişme olmaz, birlik olmaz, kardeşlik olmaz, beraberlik

olmaz, yükselme olmaz, düşmanın karşısında direnme olmaz, gelişme olmaz. O bakımdan bu da çok tehditli bir cümle olarak hatırımızda kalacak, kalmalı.

“Emanetliğı, eminliğı olmayan bir kimse- nin imanı yoktur. Ahdine riayeti olmayan kim- senin dini yoktur.” dedi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz bu hadîs-i şerîfnde.

Başka hadîs-i şerîfler de var, aynı cümle- nin tekrar edildiğı birkaç hadîs-i şerîf daha var ama ben bu hadîs-i şerîfi okumaya devam edi- yorum.

Vellezî nefsü muhammedin bi-yedihî. “Muhammed’in canı, nefsi kudreti elinde olan Allah’a andolsun ki, Allah’a yeminler olsun ki!” diyor Peygamber Efendimiz. Kendi ismini böyle kendi ağzıyla söylüyor. Kendim demiyor, ben demiyor kendi ismini zikrediyor. “Şu Mu- hammed’in canı elinde olan o Rabbime yemin olsun ki!” demiş oluyor. Yani önemli olduğı için yeminle söylüyor.

Lâ yestekîmü dînü abdin hattâ yestekîme lisânühû. “Kişinin dili dürüst olmadıkça o kim- senin dini dürüst olmaz.”

Dili doğruyu söyler bir dil haline gelmeyince o insanın dini doğru olmaz. Dili doğruyu söyleyecek. Ama bu da kendi başlı başına olan bir şey değil, birden olan bir şey değil.

Ve lâ yestekîmü lisânühû hattâ yestekîme kalbühû. “Gönlü temiz olmayan, kalbi dürüst olmayan insanında lafı dürüst olmaz.”

O gönlün temizliğine bağlı. Yani insanın lafı, konuşması gönlünün tercümanıdır. Gönlü olgun ise, dürüst ise ağzından güzel sözler çıkar. Yunus gibi güzel sözler çıkar, Mevlana gibi güzel sözler çıkar, İbrahim Hakkı gibi güzel sözler çıkar. O mübarek alimlerimiz, kamillerimiz, fazıllarımız gibi öyle güzel söz çıkar.

Neden?

Küllü inâin yeteraşşahu bimâ fîhi. “Her kap içinde ne varsa dışına onu sızdırır.”

Kalbi, içi temiz olacak ki çıkan sözler de güzel olsun, niyeti temiz olacak ki sözler de güzel olsun. Dilin dürüstlüğü kalbin güzelliğine, kalbin dürüstlüğüne bağlıdır.

şimdi o zaman Efendimiz buraya getirdi bağladı, kalbin temizliğinden başlayın demek istedi yani. Kalp temiz olacak, niyet temiz olacak, kalbi pak olacak insanın.

O nasıl olur?

O da yine Allah'ın bir lütfudur, zikirle olur.

Elâ bi-zikrillâhi tetmainnü'l-kulûb. Kişi zikreder zikreder, zikreder zikreder, zikreder zikreder kalbi o zaman pak olur. O zaman kalbinden lisanına doğru söz gelir. Kırk gün Allah'ın yolunda itikaf ederse bir insan, onun gönlünden diline hikmet ırmakları akmaya başlar, hikmet pınarları coşup taşmaya başlar diye hadîs-i şerîfte bildirildiği gibi.

Yani kalbin temizliği ibadete bağlıdır, zikre bağlıdır. O kalp temiz olduktan sonra lisan da doğru hale gelir, dürüst hale gelir.

Allah kalbi temiz olanlardan eylesin. Allah'ın sevdiği pâk gönüllere sahip olmayı Allah cümlemize nasip eylesin. Fitneyle, fesatla dolu, kapkara, kapkatı, taş gibi, taştan da fena kalplere sahip olanlara benzetmesin Allah. O duruma kayanlar varsa Allah affetsin hidayet eylesin. Tevfikini refîk eylesin. O durumda olan kardeşleri [Allah kurtarsın].

İnsanın kalbi neden kararır?

Günahlardan kararır. Kararıverir. Her bir günah insanın kalbinde bir karalık meydana

getirir ve günahlar çoğaldıkça karalıklar karalılık üstüne karalık, leke üstüne leke, leke üstüne leke kalp kapkara olur. Yani insanın gönlü kapkara kesilir, sertleşir ölür. Yani insanın kalbi ölür. Kendisi ayakta gezer ama kalbi ölür, gönlü ölür. Gönülsüz, gönlü olmayan, kalpsiz, taş gibi kalpli, merhametsiz, insafsız, edepsiz, hayırsız bir insan haline gelir.

Neden?

Günahlar birikti birikti, birikti birikti, birikti katmerleşti, üst üste yığıldı yığıldı kalbi kapkara oldu ondan.

Demek ki kalbin hastalıklarının menşei, hastalanmanın sebebi günahlardır, kalbin şifa bulmasının sebebi, cila bulmasının sebebi zikrullahıdır. Kişi Allah'ın zikrine sarılacak, Allah'ın zikriyle meşgul olacak, yavaş yavaş temizlenecek. Yani oraya nurlar yağmaya başlayınca, hayırlar akmaya başlayınca, feyizler akmaya başlayınca kalbi güzelleşecek. Kalbi güzelleştikten sonra dili güzelleşecek, hali güzelleşecek, faydalı insan haline gelecek. Faydalı insan haline gelmesi ondan sonra olacak.

Gelelim hadîs-i şerîfin devamına.

Ve lâ yedhulü'l-cennete men lâ ye'menü câruhû bevâikahû. “Cennete, komşusu kendisinin bevâikinden emin olmayan kimse giremeyecek.” *Kîle yâ resûlallâhi ve me'l-bevâiku.* “Bevâik ne demek yâ Resûlallah?” dediler.

Bilinmeyen bir kelime kullandı, herkesin bilmediği, avamın anlamadığı bir kelime kullandı Peygamber Efendimiz. “Nedir bu bevâik kelimesinden kastınız yâ Resûlallah?” diye öğrenmek için sordular. Dedi ki;

Ğaşmühû ve zulmühû. “Zulmü ve ezasıdır.” buyurdu.

Yani komşuya zulmediyorsa bir komşu, eza ediyorsa, zarar veriyorsa, öteki komşu bu komşunun bu edepsizliğinden, bu muzırlığından, bu mazarratından, bu zulmünden çekiniyorsa, korkuyorsa, aman bu komşu başımın püsküllü belası, gelmiş yanıma Allah'ın bir cezası diye ondan çekiniyorsa bu komşu cennete giremeyecek. Bu, hakkında böyle düşünülen komşu cennete giremeyecek diyor Peygamber Efendimiz.

Lâ yedhulü'l-cennete men lâ ye'menü câruhû bevâikahû. “Komşusunun şerrinden, ezasından, zulmünden emin olamadığı, ahlakı

düşük, seviyesiz bir kişi cennete giremeyecek.” diyor.

Yani insanın başkalarına zarar vermesi, zulmetmemesi, onlara ürküntü vermesi, onlara korku salmaması İslamî bakımdan önemli bir şey oluyor. O öyle olduğu zaman o kimse cennete girmeyecek diye tehdit olunuyor insanlar.

Allah bizi böyle seviyesiz durumlara düşmekten korusun. Komşusuna hayrı olan, herkese hayrı olan, kimseye zararı dokunmayan, böyle ârif, zarîf, kâmil müslümanlar olmayı nasip eylesin.

d. Helal Olmayan Kazancın Hayrı Olmaz.

Hadîs-i şerîfe devam ediyoruz.

Ve eyyümâ racülün esâbe mâlen min ğayri hıllihî. “Herhangi bir adam ki helal olmayan bir taraftan bir mal elde etmiş.”

Helal olmayan bir yoldan mal sahibi olmuşsa bir adam. Herhangi bir adam ki helal olmayan yolla bir mala sahip olmuşsa. Ya rüşvetle aldı, ya gadren aldı, ya zulmen aldı, ya sirkaten aldı, hırsızlık yaptı aldı. Çuvalları har-

mandan buğdayları doldurup doldurup koymuşlar, kamyon gelsin diye bekliyorlar. Geceleyin oradan geçen bir traktör yüklüyor [çuval-ları] alıp götürüyor. Hırsızlık! Adamın sığırları yaylada kendi merasında otluyor. Öbür köyden minibüsle, kamyonetle gelmişler sığırı atmışlar minibüsün arkasına götürmüşler başka yerde kesmişler. Hırsızlık! Doğrudan doğruya hırsızlık olur, aldatmaca olur, rüşvet olur, başka şekillerle olur. Faiz olur, faiz de haram. Böyle haram yollarla bir mal sahibi olmuşsa bir adam.

Ve enfeka minhu. “Bundan harcama yapmışsa.” Malı kazandı harcadı. *Lem yübârek lehû fîhi.* “Bu kazancından hayır görmez.”

Bu harcamasından bir bereket alması mümkün değildir, neden?

Haramdan geldi malda ondan. Yani Bolu Beyinin karşısında Köroğlunun yaptığı iş değil yani. Bolu Beyi bir haksızlık yapmış, ahaliye zulmetmiş, Köroğlu bir başka haksızlık yapmış dağa çıkmış, zengine baskın yapmış, onun malını almış fakire dağıtmış, efsaneleştiriyorlar;

“Vay efendim, fakirin fukaranın babası, onların yardımcısı, zenginden alıyor fakire veriyor.”

Olmaz ki! Zenginden almaya hakkın yok. Malın alınma yolu var. Çekiyor silahı, çekiyor kılıcı bir hücum, zenginın davarını alıyor fakire dağıtıyor;

“Aman bizim elimize davar verdi Köroğlu.” filan diye fakir memnun.

Olmadı. Alış yeri helal değil veriş yerinin hayrı yok. Fakirin de onu almaması lazım. Haramdan gelen bir şey almaya fakirin bile hakkı yok.

Misal olsun diye, hani tarihten böyle anlatılan şeyler bunlar ya. Misal, hatırdakalsın diye söylüyorum. Sarfetse sarfettiğinden bir hayır, bereket görmez.

Ve in tesaddaka lem yukbel minhü. “Tasadduk etse, hayır verse, peki ben bunu çaldım ama camiye hayır yapayım, medreseye hayır yapayım, dese kabul olmaz.” *Lem yukbel minhü.*

Bak bu hadîs-i şerîfleri bilmiyorlar. Geçenlerde bir vesileyle kötü kadının birisi bir hayır yapmış, vâizin birisi de bu hayır olmaz

demiş. Vali de ona kızmış vazifesine son vermiş. Birkaç sene oldu böyle hadise. Vali bu meseleyi bilmiyor. Bak hadîs-i şerîfte nasıl söylenmiş. Haramdan kazanılmış bir şeyle hayır yapılırsa Allah onun hayrını kabul etmez diyor. Bakın, buyurun.

Ve in tesaddaka. “Haramdan gelen parayı tasadduk etse, sadaka olarak verse.” *Lem yukbel minhü.* “Kabul edecek Allah değil mi? Allah kabul etmez.”

Neden?

Haramdan kazanıldı. Kötü kadın kötü yoldan parayı kazandı bu tarafta hayır yapıyor, olmaz. Olmaz, Allah kabul etmez. Veyahut hırsızlık yaptı zalim bu tarafta dağıtıyor, olmaz.

Helalinden kazanacak helalinden sarf edecek, neden?

İnne'l-habîse lâ yükeffiru'l-habîse. İzah ediyor Efendimiz. “Pis şey, habis olan şey habis olan şeyi silmez, temizlemez.” *Ve lâkinne't-tayyibe yükeffiru'l-habîse.* “Pis şeyi temiz şeyi temizler.”

Mesela elbisen kirlendi, katran gibi simsiyah oldu neyle temizlersin?

Neyle temizlersin, temiz suyla temizlersin. Pis suyla temizlenmez, lekeli suyla temizlenmez.

İyi şey kötüyü temizler ona kefarete olur, kötü şey kötü şeye kefarete olmaz diye böyle bildirmiş.

Değerli kardeşlerim!

İşte bu hadisi şeriften de görüyorsunuz, yani İslam bizim ilk bakışta tahmin ettiğimizden çok daha farklı ince ölçüleri olan, çok daha dikkatle işlenmesi gereken, uygulanması gereken çok zarif bir din, çok güzel bir din, çok hassas bir din. Elektronik saat gibi inceler incesi bir din. Bir insanın ona göre hareket etmesi lazım. Bu da hatırımızda kalsın. Kalmazsa da teyplerden aldıklarınızı tekrar tekrar okursunuz, öğrenirsiniz.

Bir başka hadîs-i şerîfe geçiyorum. Bu benim okuduğum hadîs-i şerîfi teyit etsin diye bir hadisi daha yazmışım altına. İbn Ömer *radıyallahu anhuma*'dan Hz. Ömer, halife Ömer, adaletli Ömer *radıyallahu anh*'ın oğlu Abdullah *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edilmiş.

لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ، وَلَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا طُهُورَ
لَهُ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا صَلَاةَ لَهُ، وَمَوْضِعَ الصَّلَاةِ مِنْ
الدِّينِ كَمَوْضِعِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ.

*Lâ îmâne li-men lâ emânete lehû ve lâ
salâte li-men lâ tuhûra lehû.*

Bu bir başka konuya geçiveriyor. İlk cümlesi bizim demin okuduğumuz cümle gibi.

“Eminliği, güvenilirliği olmayan insanın imanı yoktur.” Yani imanı sağlam değildir, çürüktür o adam. Daha iyi mü’min olamamış demektir.

Ve lâ salâte li-men lâ tuhûra lehû. “Abdesti olmayan, temizliği olmayan kimsenin namazı olmadığı gibi.”

Hocam ben içeri girdim, imam tam Allahu Ekber derken yetiştim. Namazı dört rekât beraberce kıldım. Bütün o zahmetleri çektim. Abdesti almayı unutmuşum abdest almadan geldim. Şimdi benim namazım oldu mu?

Olmadı. Abdesti olmayan bütün o fiilleri yapmış bile olsa abdesti olmadığı için namazı olmaz. Abdeste bağlı.

Abdest insanı iki bakımdan temizliyor. Maddeten temizliyor; yüzünün teri gidiyor, kolunun ayağının teri gidiyor, kokusu gidiyor. Mânen temizliyor; abdest âzâlarından sular damlarken günahlar affoluyor. Abdest insanın seyyiatını tekfir ediyor yani seyyiatını sildirtiyor. Bir insan abdest aldığı zaman, yüzünü yıkadığı zaman, gözünü yıkadığı zaman akan sularla gözüyle işlediği günahlar, burnuna su verip burnunu sümkürdüğü zaman çıkan sularla burnuyla işlediği günahlar, ağzını çalkaladığı zaman ağzındaki çalkalayıp çıkarttığı zaman ağzındaki günahlar gidiyor. Ayağını yıkadığı zaman ayağındaki günahlar gidiyor. Ellerini yıkadığı zaman ellerindeki günahlar gidiyor. Abdestin sadece maddî yönü yok, maddî ve manevî yönü var. Maddeten temizliyor, manen günahlardan pak ediyor. Namaz da öyle, hac da öyle. Hac da öyle, namaz da öyle, Ramazan orucu da öyle.

Ve lâ salâte li-men lâ tuhûra lehû. “Abdesti, temizliği olmayanın namazı kabul olmaz, namazı yoktur.” *Ve lâ dîne li-men lâ salâte lehû.* “Namazı olmayanın dini yoktur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Namaz dinin direği olduğundan, çok önemli bir ibadet olduğu için namazı kılmayan insanın dini yoktur, dini sağlam değil. Bakıyorsunuz müslüman, evine misafir gidiyorsunuz, bakıyorsunuz, duyuyorsunuz İmam Hatip Okuluna devam ediyor çocuk, namaz kılmıyor. İmam Hatip Okuluna gitmiş namaz kılmıyor. Adam iyi bir ailenin çocuğu, namazı kaytarıyor, namaz kılmıyor. Olmaz, din yerlere serilir.

Namaza müdavim olması lazım. Namaz kuru bir ibadet değil. Namaz çok yüksek bir ibadet. Namaz mü’minin miracıdır. Namazda insan Allah’ın huzuruna giriyor. Günde beş defa Allah’ın huzuruna kabul oluyor, Allah’ın huzuruna secde ediyor, Allah’a kulluğunu arz ediyor, Allah’tan dileklerde, isteklerde, taleplerde bulunuyor, muradına eriyor.

[*Ve lâ dîne li-men lâ salâte lehû.* “Namazı olmayan] kimsenin dini yoktur.”

Sen benim kalbime bak!

E senin kalbin sağlam olsaydı, sen dini iyi anlardın, doğru anlardın, kalbin rahatsız olurdu, üzülürdün. Allah'ın huzuruna çıkamıyorum, emrettiği ibadeti niye yapamıyorum ben diye titrerdin vazifeyi yapardın.

Devam edelim.

Ve mevdı'u's-ssalâti mine'd-dîni ke-mevdı'i'ra'si mine'l-cesedi. “Namazın dindeki mevkii, makamı, vücudun üzerinde başın makamı gibidir.”

Yani vücutta baş ne kadar önemli bir uzuvsa, başı kesilen bir vücut yaşayamaz, başı olmayan bir vücut yaşayamazsa namaz da dinin başıdır, re'sidir, en önemli kısmıdır diye Peygamber Efendimiz namazın önemini beyan etti.

Allah namazın güzelliğini anlayan ve zevkine varan ve ne söylediğini bilen namazı şuurla kılan müslümanlardan olmayı cümlenize ve cümlemize nasip ve müyesser eylesin.

Bunu da böylece tamamlamış olduk. Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhuma*'dan. Bir daha tekrar ediverelim;

“Eminliği, güvenilirliği olmayan kimsenin imanı yoktur. Temizliği, abdesti olmayanın namazı yoktur. Namazı kılmayan bir kimsenin dini yoktur. Namazın dindeki yeri vücutta başın yeri ne kadar önemliyse öyledir, o kadar önemlidir.” dedi Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*.

Buradan şuraya geçiyoruz; kendimiz namaza müdavim olacağız, cemaatle kılacağız, 27 kat sevabı fazladır. Karımıza namazı kıldıracağız, çocuklarımıza namazı kıldıracağız. Çocuklara namaz kıldırmıyoruz, çocuk kendisine göre yetişiyor. Hanıma namazı kıldırmıyoruz, hanım kendi başına gidiyor. Ondan sonra çocuk büyüdüğü zaman âsi oluyor, söz dinlemez oluyor, hayırsız oluyor çünkü küçükten alışmadı. Kaldırmak istiyorsun kalkmıyor, kıldırmak istiyorsun söz dinlemiyor. Getirsen arka kapıdan kaçıyor, sen olmadığın zaman eda etmiyor. Namazı küçükten öğreteceksiniz çocuğa, sevdireceksiniz. Politika yapacaksınız, hediye vereceksiniz, maaş vereceksiniz, her namaz için ödül vereceksiniz, bir şey yapacaksınız çocuk namazı sevecek.

Adamın birisinin huysuz atı varmış. Ne zaman bir tren sesi duysa üstündekini atarmış yere. Kırbaçlar, sopalar, dövmeleler, değnekler ıslah etmemiş. At bir tren sesi duydu mu üstündekini atıyor, başını gözünü yarıyor. Huysuz bir at. Sahibi dayanamamış satmış atı. Satmış ama bir hayvan terbiyecisine satmış. Hayvan terbiyecisine satmış, o hayvan terbiyecisi bu atı almış demiryolunun kenarına getirmiş. Dizgininden tutmuş, cebine şekeri koymuş, demir yolundan tren geçerken at yine şaha kalkıp huysuzluk etmeye başlayınca avucunda şeker, yelesini okşamış ağzına yalattırmış, bir. Ağzına şekeri yalattırmış.

Yine başka bir tren geçerken yine ürktüğü zaman hiç kırbaçlamamış, hiç vurmamış, hiç bağırmamış gayet sakin, dur aslanım, korkma aslanım! Ne dediyse malum onlar biraz da bir şeyler de söylüyorlar. Yelesini okşamış yine bir avuç şeker. Bir daha tren geçerken yine bir avuç şeker. Bir daha tren öttüğü zaman yine bir şeker. Bir daha tren öttüğü zaman yine bir şeker.

Bu nedir?

Bu, rusların meşhur psikolog, araştırmacısı alimi Pavlov'dan çok önceleri, terbiyede insanı güzel şeylere şartlandırma prensibini bizimkilerin bildiğini gösterir. Bak atı nasıl terbiye ediyor. Pavlov'dan ne kadar önce bu. Nasıl terbiye ediyor atı. Korktuğu şeyin karşısında dövmüyor, şeker yalattırıyor, sevdiği şeyi yaptırtıyor. At ondan sonra artık tren sesini duyunca yalanmaya başlıyor.

Neden?

Tren sesinin arkasından bir avuç şeker mükafatı alacak diye bu sefer sahibinin yanına geliyor yalanmaya başlıyor. İşte terbiye.

Nasıl terbiye?

Güzellikle terbiye. Sen de çocuğunu terbiye edeceksin. Bir at terbiye oluyorsa, bir köpek terbiye oluyorsa... Ben Almanya'da gördüm, köpeğine gel Hans diyor, Hans geliyor köpeği yani. Gir şuraya diyor otobüse giriyor. Otur şuraya diyor oturuyor. Vallahi öbür köpeklerle karşılaştığı zaman hırlaşmıyor. Öyle terbiye etmişler, hırlaştırtmıyorlar. Bizde iki kedi birbirini gördü mü kemer gibi şeyleri kabarıp, tüyleri diken diken olur birbirlerine saldırır-

lar. İki köpek böyle şey yapar. Terbiye etmişler. Sus bakayım diyor susuyor. Otur diyor oturuyor. Gel buraya diyor geliyor. Terliğimi getir diyor getiriyor. Gazetemi getir diyor getiriyor. Böyle terbiye etmiş.

E bir hayvan böyle terbiye olursa, insanlar mahlukâtın en şereflişidir, insanoğlu çok daha güzel terbiye olur. Sen kendi çocuğunu namaza alıştaramadıysan, namazı sevdiremediysen, şu ata şeker verir gibi o namazdan ürken, o namazdan kaçan çocuğunu namaza alıştaramadıysan, sevdiremediysen kusur sende. Terbiyecisi olarak kusur sende olmuş oluyor. Namaz alıştır.

e. Müslümanların İhtiyaçlarına Koşmak, Yardımcı Olmanın Sevabı

Geçelim ondan sonraki hadîs-i şerîfimize.

مَنْ مَشَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ وَبَلَغَ فِيهَا، كَانَ خَيْرًا مِنْ
اعْتِكَافِ عِشْرِينَ سَنَةً؛ وَمَنْ اعْتَكَفَ يَوْمًا ابْتِغَاءً

وَجْهِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، جَعَلَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ ثَلَاثَةَ

خَنَاقٍ أَبْعَدَ مِمَّا بَيْنَ الْخَافِقِينَ

Men meşâ fî hâceti ahîhi ve belağa fîhâ kâne hayran min i'tikâfi ısrîne sinîne ve meni'tekefeke yevmeni'b-tiğâe vechillâhi azze ve celle ce'alellâhu beynehû ve beyne'n-nâri selâse hanâdıka eb'adü mimmâ beyne'l-hâfikayni.

İbn Abbas *radiyallahu anhuma*'dan bir hadîs-i şerîf. Bu hususta çok hadîs-i şerîfler var. Ben bunlardan 40 tane hadis hazırlayayım da neşredeyim diyordum. Müslümanların, müslümanların ihtiyaçlarına koşmak, yardımcı olmaları ne kadar sevaplıdır herkes bilsin de hayırsever olsunlar, kardeşinin yardımına koşsunlar diye. Bir hoca kardeşim Allah razı olsun aynı şeyi düşünmüş, tercüme yapmış neşretmiş, gördüm sevindim. Ben de bu hadîs-i şerîflerden bir tanesini okuyorum. Çok bu hususta hadîs-i şerîfler.

Men meşâ fî hâceti ahîhi. Bir müslüman kardeşinin işini görmek hususunda kalkıp giden, yürüyen, birkaç adım atan; o işi yapmak, halletmek üzere istenilen yere giden kimse.”
Ve belağa fîhâ. “Ve bu işte sonuç alan veya-
hatta sonuç almak için elinden geldiğince azami gayreti gösteren.”

Kardeşinin bir işi var bir sıkıntısı var, o onu halletmeye gidiyor ve gayret gösteriyor çırpınıyor.

Ne olur bunun sevabı?

Kâne hayran min i'tikâfi ısrîne sinîne.
“Yirmi sene itikaftan daha çok sevap alır.”

Yirmi sene itikaf etmekten daha çok sevap alır.

“Allah’ın rızası için bir gün itikaf eden bir kimsenin cehennemle, cehennem ateşiyle arasında üç hendek mesafe açılır. Her bir hendegın arası doğuyla batının arası kadar geniştir.” diye devam ediyor.

Yani müslümanın müslüman kardeşinin ihtiyacına koşmasını teşvik eden bir hadîs-i şerîf.

Allah bizi sırf kendisi için yaşayanlardan, sırf kendisini düşünen bencillerden etmesin.

Müslüman kardeşlerinin işlerini, ihtiyaçlarını düşünen, onlara yardımcı olan, malî bakımdan, bedenî bakımdan daha başka bakımlardan yardımcı olanlardan eylesin.

Bu hadîs-i şerîf İbn Abbas *radiyallahu an-huma*'dandı. Onun bir başka hadîs-i şerîfini söyleyeyim size. İbn Abbas *radiyallahu an-huma* Ramazan'da kendisi Mescid-i Nebevî'de itikaf ediyordu, birisini gördü, sordu.

“Senin benzini ben sarı gördüm. Niye böyle sararmış solmuşsun?”

Dedi ki, “Borcum var ödeyemedim. Alacaklım sıkıştırıyor çok dertliyim. Biraz da para pul bakımından sıkıntım var.” dedi.

Peki, ben sana yardım edeyim o kimseye gidip konuşayım mı?

Çok iyi olur.

Kalktı onunla, itikaftan çıktı mescitten oraya gitmeye, yürümeye başladı. Onun üzerine adamcağız dedi ki;

“Yâ İbn Abbas! İtikafın bozulacak, camiden çıkıyorsun.”

Camiden çıkınca itikaf bozulacak dedi. Dedi ki;

“Ben şurada yatan Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den işittim ki;

“Müslüman kardeşinin ihtiyacını görmek için giden bir kimse, benim şu mescidimde şu kadar sene itikaf etmekten daha çok sevap alır, buyurdu. Onun için yapıyorum.” dedi.

İtikafını bozdu, o kimsenin alacaklısına, “Bunu sıkıştırma veya affet. Bu zayıftır, fakirdir, bağışla.” filan gibi bir şey demeye gitti yani.

O bakımdan iyi şeylerde müslüman kardeşlerimize yardımcı olacağız, destek olacağız. Fukaraya, mazlumlara, acizlere, muhtaçlara, ihtiyacı olan, sıkıntısı olanlara destek olacağız.

Bir hadîs-i şerîf daha okuyacağım bitireceğim konuşmamı.

مَنْ مَشَىٰ مَعَ ظَالِمٍ لِّيُعِينَهُ، وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ ظَالِمٌ، فَقَدْ

خَرَجَ مِنَ الْإِسْلَامِ.

Men meşâ me'a zâlimin li-yu'înehû ve hüve ya'lemü ennehû zâlimun fe-kad harace mine'l-islâmi.

Bu da hatırınızda kalsın. Buhârî'nin *Târihi Kebîr*'inde var.

Men meşâ me'a zâlimin li-yu'înehû. “Bir zalime yardım etmek için, bir zalimin yanı başında yürüyen kimse.”

Zalime yardım etmek için yanibaşında yürüyen kimse.

Ve hüve ya'lemü ennehû zâlimun. “Onun zalim olduğunu bildiği halde yanında yürüyen kimse.”

Bu adam zalimdir, gidip birisinin canını yakacak, bir zulüm yapacak. Onu bildiği halde ona yardım etmek için yanında yürüyen kimse diyor Peygamber Efendimiz.

Fe-kad harace mine'l-islâmi. “Zalime yardım ettiği için Müslümanlıktan çıkar, İslam'dan çıkar gider.”

Muhterem kardeşlerim!

Zalimlerin ayakta kalması yardımcılardan dolayıdır. Hiçbir kimse tek başına bu kadar insana meydan okuyupta zalimlik yapamaz. Zalimin zalimliği zalime yardım eden

kimselerden dolaydır. Bak İslam'dan çıkmış oluyor. İslam öyle ince bir din. Zalime yardımcı olmamak lazım. Küçük zulüm büyük zulüm, her ne cinsiyse zulmün hiçbir çeşidinde hiçbir şekilde zalime yardımcı olmamak lazım. Mazluma yardımcı olmak lazım, mağdura yardımcı olmak lazım. Adaletten yana olmak lazım, haktan yana olmak lazım her ne pahasına olursa olsun. Allah rızası için kendisi sıkıntı çekecek de olsa öyle olması lazım.

Allah bizi haktan, adaletten, rızasından ayrılmayanlardan eylesin. Cennetiyle cemaletiyle müşerref eylesin. Allah maddî manevî hastalıklarımıza şifalar ihsan eylesin. Çalışan kardeşlerimizi muvaffak eylesin. İmtihanlara giren kardeşlerimizi muvaffak eylesin. Bizim dünyevi işlerimizde de bize yardım eylesin. Âhiretimizi de mamur eylesin. Dünyada da rızasından ayırmasın. Müslüman olarak yaşayıp mü'min-i kâmiller olarak emanetimizi teslim edip Rabbimizin huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varmamızı nasip eylesin.

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: Evlenme niyeti olan bir erkekle bir kızın telefonda konuşmaları caiz midir?

Cevap: Caizdir. Telefonda değil, örtülü şeyli, şartlarına riayet şartıyla yüz yüze de konuşabilirler.

Soru: Öğle namazıyla yatsı namazının son sünnetlerinin dört rekata tamamlanması hakkında hadîs-i şerîfler var mıdır?

Cevap: Vardır. Riyâzü's-sâlihîn'de, Diyanet'in neşrettiği sahih kitaplarda da vardır. Sevabı çok fazladır.

Soru: Faizsiz bir müesseseye para yatırmak, onunla çalışmak caiz midir?

Cevap: Caizdir. Çünkü iş ortaklığı gibidir.

Soru: Yalan söylemek nerelerde caizdir?

Cevap: Arayı ıslah etmek için, karı-kocanın arasını bulmak için, harpte yalan söylemek caiz olduğuna dair hadîs-i şerîf vardır, mâlum.

Soru: Bir hocadan ders almadan kendi kendine bir takım kemalâtı elde edeceğini iddia eden bir kimseye ne demeli?

Cevap: Kendi kendine olmaz. Her şey bir ustayla bir mektepte yetişerek ve hizmet ederek ve çalışarak tahsil görerek olur.

Soru: Turizm organizasyonundan kazanç sağlamanın İslami yönden hükmü nedir? Orada bir çalışan varsa onun hükmü nedir?

Cevap: Bu normal bir şeydir ama haram bir şey satılmıyorsa. Mesela turistik bir lokantada içki satıyorsa, içki ikram ediyorsa o zaman haramdır. Yoksa normal bir müessesede, bir turistik otelde gelen müşteriye [servis yapmak,] orada çalışma vesaire bunlar normaldir.

Soru: İslam'da söz kesme ve nişanlanmanın hükmü nedir? Kişi bir müddet sonra böyle bir işe geçinceye kadar bu nişanlı durma ne olabilir?

Cevap: Bu bir örftür. Bizim memleketimizde nikahtan önce bir nişanlanma devresi oluyor. Örfümüzdür. Nikahtan önce örfe göre böyle bir durum olabilir. Mahremlik şartlarına riayet edilecek o esnada çünkü nikahlı değildirlerdir.

Soru: Kendisinde vurdumduymazlık böyle ilgisizlik olan bir kimse ne yapması lazım? Bir doktora gitmeli miyim?

Cevap: Zikirle meşgul olsun, Kur'ân-ı Kerîm'e çalışsın, ezberini arttırmaya çalışsın, inşallah Kur'ân-ı Kerîm şifa olur.

Soru: Akrabalarımızdan birisinin, bir amcanın faiz aldığı biliyoruz. Birisi fetva vermişte böyle yapıyormuş. Onun yanına gittiğimizde bize sunduğu yemeği yiyebilir miyiz? O yemek haram sınıfına girer mi?

Cevap: Tabii kazancın bir kısmı faizden bir kısmı başka yerlerden olabilir. Bunların hepsini de insan bilemez. Gittiği bir yerde biliyorsa haram lokmayı yemeyecek ama bilmiyorsa ev sahibinin misafire ikramı normaldir. Misafirde ev sahibinin ikramını alabilir. Haram olduğunu bilmiyorsa yer, biliyorsa bir mazeret söyler.

Soru: Bir yazınızda, "Türkiye'de cihad yoktur." buyurmuşsunuz. Bunu açıklar mısınız?

Cevap: Şimdi birisi, "Ben cihad ediyorum." dedi de yani, "Ben cihad ediyorum siz etmiyorsunuz." demeye getirdi. Halbuki cihad İslam için İslam düşmanlarına ve İslam'a karşı güçlere karşı ceht sarfetmek demek, çok geniş

bir anlamlı bir şey. Sadece savaş demek değil. Mesela;

Efdalü'l-cihâdi kelimetü hakkın inde sultânin câir. “En üstün cihad zalim bir başkana hak sözü söylemektir.”

Bu da bir cihattır. Ailesinin geçindirmek için fakir bir insanın gidip çalışması da bu da fisebilillah bir cihattır diye hadîs-i şerîfler vardır. Yani cihad geniş bir şeydir. İnsanın nefsiyle çatışması, nefsini ıslah etmeye çalışması, onunla uğraşması bu da bir cihattır.

Şimdi bizi itham ettiler, “Siz cihad yapmıyorsunuz, pasifsiniz!” diye. Halbuki biz kardeşlerimizi hizmete gönderiyoruz, her yerde çalıştırıyoruz filan. “Kendimiz cihad ediyoruz.” diye bir şey yaptılar. Biz de dedik ki; “Siz cihadı yanlış anlıyorsunuz. Cihad çok geniştir. Cihadın en güzelini erbâb-ı tasavvuf yapar, tarih boyunca da öyle olmuş. Şeyh Şamillerin, daha büyük evliyaullahın düşmanla savaşları ortada, nefisleriyle savaşları ortada, hayrât u hasenâtı ortada. Siz hangi savaşa girdiniz, siz de bizim gibisiniz. Yani savaş ediyoruz diyorsunuz ama nihayet siz de nihayet irşat ve tebliğ çalışması yapıyorsunuz fark yok.” dedim,

yanlışlarını dile getirdim. Nitekim onlardan birisi de, “Cihad sadece savaşmak değildir ki!” dedi, benim sözüme geldi. Verdiği bir makalede benim sözümü söylemiş oldu sonunda. Onu anlatmak istedim ben. Yani siz öyle bir şey diyorsunuz ama yanlış söylüyorsunuz demek istedim.

Soru: Nişan yaptıktan sonra düğünü biraz sonra yapacağız. Ben hemen dini nikah yapmak istiyorum. Bu tehlikeli midir değil midir?

Cevap: Tehlikesi şu oluyor. Dini nikahın kıymetini bilmiyorlar, onu laftan ibaret sanıyorlar ve şartlarına riayet etmiyorlar. Dini nikahları yapılmış, bozuşuyorlar kavga ediyorlar, kız ayrılıyor erkek ayrılıyor. Kızı bir başkası istiyor, bunun üzerinde nikahı varken gidiyor onunla evleniyor. Saçma sapan garip işler meydana geliyor. Yani dini nikah önemini bilen insanların bilerek şey yapması lazım.

Allah hepinizden razı olsun.

Çıkarken camiye hizmette, yardımda kullanılmak üzere yardımlarınızı esirgemeyin.

Allah dünya ve âhiret saadetine cümlelerinizi cümlemizi nail eylesin. Cennetiyle cemaliyle

müşerref eylesin. Geçmişlerimize rahmeylesin. Kalanlarımıza selamet ihsan eylesin. Ümmet-i Muhammed'i aziz eylesin. Bu harplere darplere uğratmasın. Müslümanı müslümana kırdırmasın. Kafirleri bizim üzerimize galip etmesin, salmasın. Rabbimiz dinini dünyanın her yerine yayma hususunda bize gayret kuvvet ihsan etsin. Kafir diyarlarına gidip İslam'ı öğretip orada yaymayı, İslam'ın aziz olduğunu görmeyi, her yerde mansur ve müeyyed ve muzaffer olmayı Rabbimiz görmeyi bizlere nasip eylesin. İki cihan saadetine cümlemizi nail eylesin.

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtîha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

16 Safer 1411 / 06.09.1990

Özelif Camii/ Ankara

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

